

17.6.2009

Dnro 14/040/2008

Kansalais- ja työväenopistojen liitto KTOL ry
Förbundet för arbetar- och medborgareinstitut i Svenskfinland FAMI r.f.
Suomen Kansanopistoyhdistys ry
Kesäyliopistot ry
Opintokeskusseura
Opintokeskukset
Urheiluopistojen yhdistys ry
Bildningsforum
Setlementtiliitto
Suomen Kuntaliitto
Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö

Vapaan sivistystyön laatu- ja kehittämisavustusten jaon perusteena olevat tavoitteet

Valtioneuvosto sisällytti 5.12.2007 hyväksymäänsä Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan päätöksen vapaan sivistystyön tehtäviä, lainsäädäntöä, rahoitusjärjestelmää, oppilaitosrakennetta ja ohjausta koskevan ja vuoteen 2012 ulottuvan kehittämisohjelman valmistelusta. Opetusministeriön asetti 1.2.2008 valmisteluryhmän laatimaan ehdotusta kehittämisohjelmaksi. Virkamiespohjaisen valmisteluryhmän tukena on toiminut vapaan sivistystyön oppilaitosryhmiä ja toimijoita edustava YTR.

Vapaan sivistystyön kehittämisohjelman valmistelu ja rakenne

Valmisteluryhmän ehdotukset sisältävä loppuraportti julkistettiin maaliskuussa (OPM 2009:12). Loppuraportista on järjestetty laaja lausuntokierros ja sitä on käsitelty sivistyspoliittista ministeriryhmässä 16.4.2009. Loppuraportti ja lausunnot ovat saatavilla opetusministeriön verkkosivulla osoitteessa www.minedu.fi => koulutus => aikuiskoulutus ja vapaa sivistystyö.

Kehittämisohjelman valmisteluryhmän ehdotuksia on otettu huomioon opetusministeriön vuoden 2010 talousarvioesityksen valmistelussa. Opetusministeriön 18.5.2009 valtiovarainministeriölle toimittama budjettiesitys on julkinen 31.7.2009, jolloin se on luettavissa ministeriön verkkosivulla. Mm. aikuiskoulutusrahoitusta koskevat ratkaisut tehdään kuitenkin vasta hallituksen budjettiriihessä elokuun lopulla. Hallituksen esitys vuoden 2010 valtion talousarvioksi sekä siihen liittyvät budjettilait annetaan eduskunnalle 15.9.2009.

Ehdotukset vapaan sivistystyön kehittämisohjelmasta vuosille 2009–2012 sisältyvät valmisteluryhmän em. loppuraportin lukuun 4 ja niiden toimeenpanoa koskeva suunnitelma lukuun 5. Ehdotukset jakautuvat toimeksiannon perusteella 1) vapaan sivistystyön tehtäviä ja lainsäädännön uudistamistarpeita koskeviin ehdotuksiin, 2) rahoitusjärjestelmän uudistamista koskeviin ehdotuksiin, 3) oppilaitos- ja ylläpitäjärakenteen keittämistä koskeviin ehdotuksiin sekä 4) laatua ja vaikuttavuutta parantaviin toimenpiteisiin. Valmisteluryhmä on loppuraportin luvussa 5 havainnollistanut lainsäädäntöä, rahoitusjärjestelmää ja rake-ohjelmaa koskevia ehdotuksiaan niin, että ne antaisivat hyvän pohjan lausuntokierrokselle ja jatkotoimia koskevalle päätöksenteolle.

Valmisteluryhmän ehdotusten pohjalta kehittämisohjelmasta on laadittu liitteenä oleva toimeenpanosuunnitelma, jonka viimeistelyssä on otettu huomioon vapaan sivistystyön yhteistyöryhmän kokouksessa 29.5.2009 esille tulleita näkemyksiä.

Työryhmän ehdotukset

Kehittämisohjelman valmisteluryhmä piti lähtökohtana, että vapaassa sivistystyössä on jatkossakin oma laki, joka on sekä rahoitus- että toimintalaki ja että kullakin oppilaitosryhmällä on omat rahoituksen määräytymisperusteet. Todellisiin kustannuksiin perustava laskennallinen rahoitusjärjestelmä säilyisi jatkossakin vapaan sivistystyön pääasiallisena rahoitusmuotona. Rahoituksen määräytymisperusteita on kuitenkin tarvetta uudistaa kehittyvää toimintaa ja kohderyhmissä tapahtuvia muutoksia vastaaviksi.

Selostukset nykyisen rahoituksen jakautumisesta sisältyvät kehittämisohjelmaryhmän loppuraporttiin (OPM 2009:12). Kansalaisopistojen rahoituksessa olisi vielä vuonna 2010 mukana laatupalkintoihin tarkoitetut avustukset. Tarkoitus on, että vuoden 2010 talousarviossa opintokeskuksia ylläpitäville järjestöille momentilla 29.30.53. kansalaisvaikuttamista koskevaan toimintaan tarkoitetut avustukset (1,5 milj. euroa) siirtyisivät momentille 29.30.30. jaettavaksi laatu- ja kehittämisavustuksina sekä mm. opintokerhotoiminnan kehittämiseen.

Kehittämisohjelmaryhmän ehdotuksiin pohjautuen vapaan sivistystyön oppilaitosten rahoitus muodostuisi vuonna 2010 laskennallisesta perusrahoituksesta sekä laatu- ja kehittämisavustuksista, ylimääräisistä avustuksista ja opintoseteliavustuksista. Laatu- ja kehittämisrahoituksen osuus olisi enintään 15 prosenttia momentilta 29.30.31. maksettavasta valtionosuus- ja avustusrahoituksesta ja osuus voisi vaihdella oppilaitosryhmittäin.

Opetusministeriön kannanotot jatkotoimista

Uuden rahoitusmallin käyttöönoton valmistautumiseksi opetusministeriö pyytää Vapaan sivistystyön yhteisjärjestöltä ja eri oppilaitosryhmiä edustavilta valtakunnallisilta järjestöiltä sekä Suomen Kuntaliitolta 30.9.2009 mennessä konkreettiset esitykset

- 1) vapaan sivistystyön kaikille oppilaitosryhmille yhteiseksi ja asianomaista oppilaitosryhmää koskeviksi erityisiksi tavoitteiksi, joiden perusteella vuoden 2010 talousarvioesitykseen sisältyvät laatu- ja kehittämisrahoituksena toimivat avustukset jaettaisiin,

- 2) kriteereistä, jotka kuvaavat po. tavoitteen saavuttamista tai edistämistä sekä
- 3) laatu- ja kehittämisrahoituksena jaettavien avustusten määrästä ja osuudesta momentille 29.30.30. (ei koske liikunnan koulutuskeskuksia) sisältyvästä po. oppilaitosryhmän kokonaisrahoituksesta ja avustussummasta.

Opetusministeriö päättää em. valmisteluprosessin jälkeen vuoden 2010 laatu- ja kehittämisavustusten jaon pohjana olevat tavoitteet ja kriteerit sekä po. avustusten osuuden oppilaitosryhmittäin. Laatu- ja kehittämisavustukset muodostavat yhdessä valtionosuusrahoituksen kanssa kokonaisuuden. Tästä syystä opetusministeriö myös jakaa nämä avustukset ainakin niiden käyttöönottovaiheessa vuosina 2010 ja 2011. Yleinen lähtökohta on, että uudentyppisten avustusten käyttöönottovaiheessa niiden osuus määritellään maltillisesti perusrahoitusta vaarantamatta ja osuutta lisätään vasta sen jälkeen, kun toiminnasta on saatu riittävästi kokemuksia ja jaon pohjaksi on käytettävissä riittävä tietopohja. Erityisistä syistä voidaan harkita myös maksimiksi asetettua 15 prosenttia korkeampaakin avustusosuutta.

Opetusministeriö osoittaa vapaan sivistystyön valtakunnallisille järjestöille vuoden 2009 valtion talousarvioon sisältyvistä aikuiskoulutuksen kehittämismäärärahoista avustusmuotoista tukea laatu- ja kehittämisrahoituksen pohjana olevien tavoitteiden ja kriteerien määrittelystä aiheutuviin voimavaratarpeisiin.

Lisätietoja: ylitarkastaja Kirsi Lähde (kirsi.lahde@minedu.fi), hallitusneuvos Marja-Riitta Pönkä (marja-riitta.ponka@minedu.fi) ja kulttuuriasianneuvos Mirja Virtala (mirja.virtala@minedu.fi)

Opetusministeri

Henna Virkkunen

Johtaja

Marita Savola

TIEDOKSI:

Opetushallitus

Kulttuuripolitiikan osasto

Vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjät